

VNG
ter attentie van het Bestuur VNG
met cc. VNG-cie EKEM (Economie,
Klimaat, Energie en Milieu)
Postbus 30435
2500 GK Den Haag

Bezoekadres:
Archimedeslaan 6
3584 BA Utrecht

Postadres:
Postbus 13101
3507 LC Utrecht

088 – 0225000
info@odru.nl
www.odru.nl

kvk 55523544
btw NL85 1750 126 B01
iban NL35 BNGH 0285 1555 71

Utrecht, 8 februari 2021

VERZONDEN
8 FEBRUARI 2021

Uw kenmerk: -
Ons kenmerk: INT20.1011/3885
Behandeld door: A.E. van Vuuren

Onderwerp: Uitblijven van duidelijkheid over de financiering van
bodemtaken na invoering van de Omgevingswet

Beste leden van het VNG-bestuur,

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet in 2022 verschuift de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de vaste bodem van de 12 provincies en 29 grote gemeenten naar alle gemeenten. Voor gemeenten die eigenaar zijn van de Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU) betekent dit een nieuwe taak waar extra kosten aan verbonden zijn. Deze gemeenten zullen een deel van hun nieuwe taken op het gebied van bodem bij de ODRU beleggen. Als de financiering niet op tijd duidelijk is, is het onmogelijk om een goede start te kunnen maken met de uitvoering van gemeentelijke bodemtaken onder de Omgevingswet. Het standpunt van onze gemeenten is bovendien ook dat er uitsluitend sprake kan zijn van taakoverdracht als daarvoor voldoende financiële middelen ter beschikking worden gesteld.

Wij ondersteunen de inzet van de VNG in de onderhandelingen met de miniseries over de bodemmiddelen volgens het uitgangspunt "Budget volgt opgave", waarbij een structurele vergoeding hoort voor de apparaatskosten. Een motie met deze strekking is door de gemeente Haarlemmermeer ingediend tijdens de ALV van 25 september 2020. Tegelijkertijd zien we weinig tot geen vordering in het overleg met de ministeries. Wij vragen u dan ook dit onder de aandacht te brengen van betrokken ministeries en met spoed werk te maken van een structurele verdeling van de juiste budgetten en voorzieningen over en voor de gemeenten. In deze brief lichten we de noodzaak van een goede en tijdige financiering verder toe en vertellen we u waar onze zorgen zitten.

Invalshoek kleine gemeenten

Voor "kleinere" gemeenten betekent de Omgevingswet dat ze er op het gebied van bodem een nieuwe taak bij krijgen. Hierdoor ontstaan extra apparaatskosten voor het uitvoeren van wettelijke taken (vergunningverlening, handhaving en toezicht) en voor beleids capaciteit om bodemopgaven te integreren in het gemeentelijk beleid als omgevingsvisie, -plan en -programma's. Wij vragen dan ook om bij de structurele verdeling van de budgetten en voorzieningen de invalshoek te kiezen vanuit (kleinere) gemeenten.

Bij de verdeling van de gelden hebben wij verder nog de volgende zorgen/aandachtspunten:

1. Verdelingssystematiek nog niet duidelijk
2. Voorzieningen nodig om te anticiperen op toevalsvondsten
3. Onvoldoende inzicht in gemeentelijke bodemopgaven

Verdelingssystematiek nog niet duidelijk

Het overleg in de landelijke koepels met VNG, IPO, UvW en ministeries heeft nog geen enkel zicht gegeven op een mogelijke verdelingssystematiek van gelden over gemeenten. Een verdeling op basis van inwoneraantal of oppervlak matcht hierbij niet met de te verwachten werkzaamheden om de wettelijke taken uit te kunnen voeren. Omdat niet duidelijk is waarop gemeenten kunnen rekenen, kunnen structurele uitgaven niet geraamd worden en dreigt rechtsongelijkheid tussen gemeenten. Hierbij hebben gemeenten waar de taak nieuw is een andere positie dan gemeenten die de taak al uitvoeren en er vertrouwd mee zijn.

Voorzieningen nodig om te kunnen anticiperen op toevalsvondsten

De afgelopen jaren zijn in het werkgebied van de ODRU meerdere verontreinigingen (toevalsvondsten) aan het licht gekomen waar geen veroorzaker of eigenaar op kan worden aangesproken. Door humaan risico of zorgplicht is het noodzakelijk snel maatregelen te nemen, hier zijn forse bedragen (tonnen) mee gemoeid. De kans dat deze situatie zich voordoet is weliswaar klein, de financiële gevolgen zijn groot en dit drukt in een kleine gemeente onevenredig op de begroting. Er is een goede (financiële) voorziening nodig om het risico beheersbaar te kunnen houden. Ambtelijk zijn hiervoor al in juni 2020 de nodige voorbeelden aangereikt. Wij hebben niet de indruk dat hier al iets mee is gedaan.

Onvoldoende inzicht in gemeentelijke bodemopgaven

Er is, door de huidige ontbrekende financiering binnen gemeenten, geen budget voor beleids capaciteit. Hierdoor is het ook nog niet goed mogelijk om inzicht te krijgen in de gemeentelijke bodemopgaven zoals specifieke lokale problematiek en de implementatie van de bruidsschat. Aan de andere kant moeten gemeenten wel aan de slag met het opstellen van een omgevingsvisie en omgevingsplan. Ook is de provincie bezig met het opstellen van een omgevingsverordening waarin de lijnen van de toekomstige samenwerking met gemeenten worden uitgezet. Er dreigt nu onvoldoende input vanuit het taakveld bodem en ondergrond. Hetzelfde geldt voor kennisopbouw en het inrichten van nieuwe werkprocessen bij gemeenten en de ODRU. Wij zijn nu gedwongen hierin te investeren zonder enig inzicht in mogelijke financiering van het apparaat.

Meer duidelijkheid nodig voor de voorjaarsnota 2021

Als Utrechtse gemeenten aangesloten bij de ODRU maken wij op dit moment afspraken met de provincie Utrecht over een goede overdracht van bodemtaken. Deze afspraken moeten in de loop van 2021 zijn vastgelegd om voldoende tijd te hebben om de overdracht van bodemtaken goed voor te kunnen bereiden. Hierbij is de zekerheid op financiering van deze taken noodzakelijk om de afspraken niet te frustreren. Daarom hebben we voor de voorjaarsnota 2021 duidelijkheid nodig over de financiering van de extra bodemtaken. Wij vragen u dit onder de aandacht te brengen van betrokken ministeries en met een voorstel te komen.

Contact

Hebt u nog vragen over deze brief? Neem dan contact op met de heer Ivo ten Hagen (portefeuillehouder OGW dagelijks bestuur ODRU) via bestuurssecretariaat van de ODRU (bestuurssecretariaat@ODRU.nl; 088-0225027)

Met vriendelijke groeten
Namens de aangesloten ODRU-gemeenten

G.F. Naafs
voorzitter dagelijks bestuur Omgevingsdienst regio Utrecht

c.c. gemeentelijke colleges, regievoerders en programmamanagers OW